

ՅՈՐԵԼԵԱՆ

ԳԵՐ. ԱՄԵՆ. ԱՐՄԷՆ ԱՐԲԵՊ. ԱՅՏՆԵԱՆԻ

Գ.Եր. Ամեն. Արսէն Աղբեկիսկոպոս
Այստեանի Վահանայութեան եւ ուսումնական կենաց 50ամեայ չորեքնիկ պատրաստութեան համար՝ Վիեննայի հայ գաղթականութեան ամենահին անդամներէն վաճառատանց տեսարք՝ Պր. Գր. Շերմակեան, Պր. Պետրոս Է իշմանեան, Պր. Զ. Բորբորիչ, Պր. Յովհ. Վարդապետիկեան, եւ Միլիթարեան Նալբերէն՝ Վ. Ն. Սիբիւրի Վ. Թուրքայեան, Վ. Ն. Գր. Վ. Գալմբեարեան եւ Վ. Ն. Բառնաբաս Վ. Պիլզնիկեան Ֆանձախումբ մը կազմած են եւ արդէն այլեւայլ նիստեր ունեցած։ Ի մէջ այլեւայլ առաջարկութեանց՝ Պր. Զատիկ Բորբորիչ առաջարկեց՝

“ԱՅՏՆԵԱՆ ԱՐԱԽԱՍՏԳԻՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԱԹԻՒՆ”
անուամբ հաստատութիւն մը կազմել, որուն գործն ըլլայ վարչական ժողովոյ մ’առաջնորդութեամբ արեւելքէն՝ (Տաճկաստան Ռուսաստան, Պարսկաստան եւն.) հայ աղքատ պատանիներ Վիեննա բերել տալ, եւ այստեղ պարզ ձեռագործ արուեստներ սորվեցընել 3—4 տարի, եւ վարպետ հանելէն ետեւ վերադարձընել։ Ֆանձախումբն այս առաջարկութիւնն ազգին արուեստագիտական եւ նիւթական զարգացման շատ օգտակար, եւ հայ հասարակութեան արտին շատ մօտ գտնելով՝ ընդունեցաւ, եւ սկսաւ կազմակերպութեան վրայ խորհիլ եւ առանձին կանոնադրութիւնը կազմել։

Այս առաջարկութիւնը խմբագրութիւնն ալ ամենայն ուրախութեամբ կ’ընդգրկէ։ Հիմնարկութեանն նպատակին գործարկութիւնը դիւրին, իսկ արդիւնքն ազգին արուեստական եւ նիւթական զարգացման մեծապէս շահաւոր է։ Վասն զի պատանւոյ մը ձեռագործ արուեստ սորվեցընելու համար առաջին տարին իբր 400 ֆրանք ծախք կ’ըլլայ Վիեննա, երկրորդ տարին պատանին այնչափ կը կրթութի, որ կարող կ’ըլլայ վաստակի սխիլ եւ նիւթական նպաստի պէտք չ’ունենար։ Եւրոպայի արուեստագիտական մէկ քաղաքին մէջ վարպետ ելած պատանին, այնուհետեւ իւր տեղը գտնալով՝ արուեստը գործարկելու համար կը ստիպուի աշակերտներ ունենալ։ Վարելն է ուրեմն մտածել՝ որ որչափ այսպիսի ուսնալ վարպետներ յառաջ կը բերուին, այնչափ շուտով կը ծաւալի ժամանակիս կատարելագործեալ արուեստներն ազգիս մէջ։ Եւ ասկէ ինչ մեծ օգուտներ ազգին։ Ամենուն ծանօթ է որ մեր ազգին բնական երկիրներն այնպիսի առատ անմշակեալ նիւթեր ունին, որոնք Եւրոպայի մէջ չ’ունի։ Եւ այս նիւթերն չնչին զբաւոյ փոխուէն կ’անցնին Եւրոպա, ուր գործուելէն ետեւ կը դառնան մեղի քանի մ’առհարիւր գինը բարձրանալէն ետեւ. եւ կամ օտարներ կու գան եւ իրենց մի միակ արուեստագիտութեամբն կ’օգտուին մեր նիւթերէն։ Եւ նոյն իսկ մեր ամենասովորական պիտոյից առարկաներն Եւրոպայէն ստեղծուած ենք աւելու։ Իսկ եթէ տեղացի արուեստաւորներ գտնուէն, այս օգուտներն կը մնան մեղի։ Մանաւանդ որ հայնի բնէ արուեստից ընդունակութիւն ունի, եւ ճաշակն, որ արուեստի մէջ մեծ դեր կը խաղայ, հայուն բնածին է։ Դարձեալ արուեստագիտութիւնն արդիւնաւոր չ’ալլաւ համար անհրաժեշտ է որ արուեստանոցին մէջ տիրէ անտեսութիւն, խնայողութիւն, եւ ամէն բանէ օգուտ հանել.

այս եւս միշտ տեսնուած է ազգիս յատկութիւնն ներուն մէջ:

Այն ազգերն, որոնք այնչափ վաճառականութեան ձիրք չունին, իրենք զիրենք արուեստից տուած են, եւ ասով իրենց երկիրն հարըստացուցած. օրինակ՝ Մեզղիացիք, Գերմանացիք, Աւստրիացիք եւն, որոնց նաեւ ըստ մասին ճաշակ ալ կը պահսի. եւ սակայն այսօրս իրենց արուեստովն առեւտուրի մէջ առաջին դերը կը խաղան, եւ իրենց ապրանքներն աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են: Իսկ որչափ աւելի մեծ արդիւնք սպասելու է հայէն, որ ինչպէս բովանդակ աշխարհս կը խոստովանի, վաճառականութեան ձիրք ունի ի բնէ, երբ իւր այս ձիրքին միացընէ նաեւ կատարելագործեալ արուեստը:

Ար մաղթենք որ այս Հիմնարկութեան եկամուտը կարելի ըլլայ տարեկան 10.000 Ֆրանքի հասցընել, որ ըստ ինքեան մեր ազգին համար ոչինչ բան է. բայց այս ոչնչով կարելի պիտի ըլլայ իւրաքանչիւր տարի 25 հայ պա-

տանի բերել, անոնց նիւթական ապագան պատրաստել եւ զիրենք իբրեւ կրթիչ տեղացի պատանիներու՝ ուղարկել:

Աւելի մեծ է մեր յոյսն՝ որ այս ձեռնարկութիւնը ազգը պիտի գնահատէ եւ ամենայն կերպով ընդգրկէ:

Ընտանք մասնակցողաց Յուցակի հրատարակութեան*,

1. Յարգոյ Մխիթարեան Միաբանութիւն ի Վենետիկ,
2. Պր. Գր. Մ. Պըյըքլեան,
3. Պր. Զ. Բոքբոկիչ:

ԽՄԲ. «ՀԱՆԴԻՍԻ»:

* Տես Թերթիս կողմէն երկրորդ երեսը: ԽՄԲ:

